

La caça sostenible del pecarí labiat a l'Amazònia peruana

05/2010 - Ciència Animal.

El pecarí labiat, artiodàctil semblant al senglar europeu, és un recurs de gran importància per als pobladors rurals de l'Amazònia peruana, que els cacen principalment per menjar o vendre la seva carn i per comerciar amb la seva pell. Aquest treball ha estudiat la biologia reproductiva dels pecarís labiats de la regió, per determinar el grau de sostenibilitat de la caça autòctona a l'Amazònia peruana. Els resultats mostren la capacitat de l'espècie per recuperar-se de qualsevol agressió i estableix la necessitat de posar en pràctica estratègies per preservar-la i assegurar l'ús racional dels recursos naturals. D'altra banda, aquest treball mostra la importància de fer partícips d'aquests estudis a les comunitats locals amazòniques.

Un exemplar de pecarí labiat al costat d'un nen matsiguenga a la comunitat de Boca Manu al Departamento de Madre de Dios.

A la regió amazònica la caça de subsistència és una activitat tradicional fonamental per a les poblacions humanes. No obstant això, la sobrecaça ha provocat que nombroses poblacions de mamífers es trobin en una situació d'extinció local, regional, o fins i tot mundial. El pecarí labiat, artiodàctil similar al senglar europeu i amb un pes considerablement inferior d'uns 25-40 kg, és un recurs econòmic important per als pobladors rurals de l'Amazònia peruana. Aquesta espècie és una de les més freqüentment caçades en la regió. Els pobladors rurals cacen pecarís principalment per la seva carn, que utilitzen com aliment de subsistència o venen en mercats locals; a més, la seva pell és també un recurs complementari important com a sub-producte. D'aquesta forma, és necessari realitzar estudis que permetin determinar la sostenibilitat de la caça d'aquesta i altres espècies autòctones a la regió amb la doble finalitat de conservar la salut de l'ecosistema i per assegurar el seu ús continuat per part de les comunitats locals.

La capacitat de qualsevol espècie per suportar elevades pressions de caça depèn de la seva biologia reproductiva. D'aquesta forma, la informació reproductiva és fonamental per al desenvolupament d'estratègies de maneig que permetin l'ús sostenible i el disseny de models de dinàmiques poblacionals de l'espècie. Aquest estudi pretén avaluar la biologia reproductiva del pecarí labiat a l'Amazònia peruana.

Aquest estudi va ser portat a terme a la Reserva Comunal Tamshiyacu-Tahuayo (Departamento de Loreto, Perú). Aquesta reserva presenta una extensió de 322,500 ha de bosc terra ferma no inundable. Entre 1996 i 2007 caçadors de la regió van recollir els òrgans genitals de 208 femelles adultes de pecarí labiat, sota el context d'un programa participatiu comunal de conservació.

Sobre la base de l'estudi macro i microscòpic dels òrgans genitals es va determinar que el pecarí labiat presenta un patró de reproducció no estacional a l'àrea d'estudi. El percentatge de gestació va ser del 38.4%. La taxa mitja d'ovulació va ser de 2.09 ± 0.47 fol·licles i la grandària de ventrada va ser de 1.61 ± 0.49 embrions per femella gestant. Les estimacions suggereixen un productivitat reproductiva anual de 0.89 parts per any, 1.43 criatures per femella gestant, i una productivitat bruta anual de 0.62 criatures per femella adulta. Es va observar un llarg interval part-concepció de 253 dies que suggereix l'existència d'anestria a l'època primerenca de post-part. Es va observar un fenomen de migració embrionària en el 27.5% de les femelles gestantes. Possiblement, la reduïda grandària anatòmica de l'úter juntament a la baixa taxa ovulatòria són factors fonamentals que limiten l'eficàcia reproductiva de l'espècie.

Les femelles en fase final de gestació van ser estadísticament més vulnerables a la caça que la resta de femelles. És possible que el progressiu desenvolupament fetal en estadi tardà de gestació pugui estar limitant la capacitat de fugida enfront de qualsevol perill. Aquesta major vulnerabilitat a la caça del pecarí labiat als estadis finals de gestació podria estar reduint la productivitat real de les poblacions de l'espècie i hauria de tenir-se en compte en els plans de maneig.

Tradicionalment, la caça de subsistència de poblacions d'animals salvatges ha estat considerada com una font sostenible d'aliment, pell i altres articles essencials per a la població local. El pecarí labiat és una de les espècies més importants per a les comunitats locals amazòniques. No obstant això, a l'actualitat existeixen activitats humanes amb enorme capacitat de destrucció de l'ecosistema que posen en dubte la sostenibilitat de la caça de subsistència. Aquesta nova situació requereix l'establiment d'estratègies que permetin la preservació i l'ús racional dels recursos naturals. En aquest sentit, aquest estudi proporciona una informació reproductiva valuosa que hauria de ser tinguda en compte en l'establiment d'estratègies de maneig d'ús de l'espècie en la regió.

Pedro Mayor, Manel López Béjar

Departament de Sanitat i d'Anatomia Animals

"Reproductive performance of the wild white-lipped peccary (*Tayassu pecari*) female in the Peruvian Amazon". Pedro Mayor, Richard E. Bodmer, Manel López-Béjar. *European Journal of Wildlife Research* 55(6), 2009.